

Mødet den 4. Novbr. 1937.

Fraværende: J. R. Fanger og Vald. Kloster.

1. (J. Nr. 484—1936). Amsraadets Tiltrædelse af Overbetjent R. C. Rasmussens Ansættelse som **Arrestforvarer** fra 1. Novbr. 1937.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 369—1937). Skrivelse fra Socialministeriet om Tilskud til **Omlægning af Hadsherredsvej**.

Fra Ministeriet forelaa Meddelelse om, at der kan ydes et Tilskud paa indtil 328000 Kr.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 369—1937). Skrivelse fra Socialministeriet om Tilskud til **Regulering af Skovvangsvej**.

Fra Ministeriet forelaa Meddelelse om, at der kan ydes et Tilskud paa indtil 80000 Kr.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 647—1937). Skrivelse fra **Købstadfor-
eningen** om Afholdelse af Kredsmøde i Fredericia den 3. Decbr. 1937.

Borgmesteren foreslog, at Byraadet repræsenteres af Budgetudvalget samt Ligningskommissionens Formænd og Skattedirektøren.

Tiltraadtes.

5. (J. Nr. 656—1937). Indstilling fra Brolægningsudvalget om Ordning af **Parkeringsforholdene ved Raadhuset**.

Følgende Indstilling forelaa:

»I Anledning af de meget uheldige Parkeringsforhold ved Raadhuset, har Stadsgartneren udarbejdet vedlagte Plan til en Udvidelse af Parkeringspladsen. Som det fremgaar af Planen, er det Hensigten at fjerne Plænen ved Mejlgade og indsætte Plads til 5 Biler til Kommunens Brug samt at foretage Udskæring af Rosenbedet ved Nationalbanken, hvorved der bliver Plads til 6 Biler, uden at Passagen spærres. Planen er tiltraadt af Politiet og Banken, som i sin Tid bidrog til Ordningen omkring Bygningen, og man skal herved indstille Projektet til Byraadets Godkendelse.

Arbejdet vil koste 2000 Kr., der findes paa indeværende Aars Budget til Anlæg af Parkeringspladser.«

Hans Madsen anbefalede Indstillingen, idet det var af Betydning for Kommunens Embedsmænd at have Plads til deres Biler i Nærheden af Kontorerne. Det var tillige et meget smukt Projekt, som Stadsgartneren havde udarbejdet.

Borgmesteren mente, man maatte tiltræde Forslaget, selv om det var kedeligt, at de smaa grønne Pletter i Byens Midte inddrages til Parkeringspladser.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 659—1937). Planer til **Regulering af Hads-herredsvej.**

Fra Stadsingeniøren forelaa følgende Forslag:

»Idet jeg hermed fremsender Detailprojektet til Hads Herredsvej, skal jeg herom give følgende særlige Oplysninger:

1. Tværprofilet. Der er her som for de øvrige Landeveje vedtaget en 30 m Byggetlinie, medens den nu foreslaaede Regulering foreslaas udført i 26 m Bredde, de 4 m evt.

fremtidig Udvidelse er lagt ensidigt i Vest-siden, hvortil der er taget Hensyn ved Grundsalget her. Af Hensyn til et nogenlunde symmetrisk Profil for den 30 m Vej foreslaas det nuværende Tværprofil noget usymmetrisk med bredere Fortov, Cyklesti, Rabat i Østsiden, som vist paa Planen. Overvejinspektoratet havde ønsket et noget smallere Tværprofil, men har efter Brevveksling herom anerkendt det af Kommunen foreslaaede. Jeg skal udbede mig Herr Borgmesterens Tiltrædelse af Profilet og foreslaa, at det herefter sendes til Politimesteren til Godkendelse.

2. Længdeprofilet. Det vil ikke være muligt at ændre Stigningen paa den lange Bakke, idet Omkostninger og Generne for Bebyggelsen vil staa i Misforhold til det, der kan opnaas. Ovenfor Frederikshøj foretages en ret betydelig Afgravning. Med Hensyn til Fremskaffelse af Jordoverskud staar man temmelig frit. Det viste Længdeprofil vil give et Overskud paa ca. 7000 m³, hvorved det samlede Jordarbejde udvides fra de oprindelige ca. 18000 m³ til ca. 23000 m³.
3. Kørebanebelægningen. Efter Henstilling fra Overvejinspektøren har Ministeriet ønsket en Belægning af Cementbeton, der i det givne Tilfælde vil være væsentlig billigere end Macadam med Dæklag af Asfalt. Der kan ingen Betænkeligheder næres ved at ændre Belægningen saaledes, idet Kloaken eventuelt kan lægges i den østre Rabat eller Cyklesti. Ministeriet har i det oprindelige Overslag 450000 Kr. fradraget 14000 Kr. for Kloaker, hvortil Tilskud ikke gives, samt 26000 Kr. for Ændring af Belægningen, saa-

ledes at Tilskud nu vil blive ydet ud fra et Beløb paa 410000 Kr.

4. Tilslutningsarbejder. Da der med Cementbetonbelægning ikke bliver Anvendelse i Hovedvejen for de 8-9000 m gamle Macadam, skal jeg foreslaa, at denne anvendes til de paa Oversigtsplanen viste Tilslutningsarbejder:

- A. Forlægning af Vejen til Skovridergaarden med Forlængelse til Hads Herredsvej.
- B. Opfyldning og Afretning af Slotsallé.
- C. Forlængelse af Vej fra Mindeparken.
- D. Regulering af Morvadsvejen.
- E. Opfyldning af ca. 5000 m³ i Strandvejens Østside for en fremtidig Promenade.

Det under Punkt 2 nævnte Jordoverskud er fastsat under Hensyn til disse Arbejder, og Ministeriet er efter mundtlig Konference den 14. ds. indeforstaaet med, at disse Arbejder medtages under Hovedarbejdet, alt indenfor en samlet Udgift paa 410000 Kr. Da Besparelsen ved Cementbetonbelægningen vil blive væsentlig større end Ministeriets Fradrag, antagelig 50-60000 Kr., vil Arbejderne kunne udføres indenfor det fastsatte Beløb, og da det overhovedet ikke kræver nye Materialer, men udelukkende Arbejdsløn, vil de indvirke gunstigt paa Kommunens Tilskud.

1 Henhold til ovenstaaende skal jeg foreslaa, at det ændrede Projekt sendes til Byraadets Godkendelse og derefter overdrages Brolægningsudvalget til Foranstaltning.«

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling:

»Planerne indstilles til Byraadets Godkendelse, dog saaledes, at den totale Vejbredde

ved Indskrænkning af Cykle- og Gangstierne indtil videre nedsættes til 22 m.«

Borgmesteren bemærkede, at Oddervejen ikke var saa stærkt trafikeret som flere af Byens andre Landeveje, hvorfor Udvalget havde ment, at en Bredde af 22 m foreløbig maatte være tilstrækkelig. Dog bibeholdtes Kørebanen i den af Brolægningsudvalget foreslaaede Bredde.

Hans Madsen erklærede, at Brolægningsudvalget nødig vilde have Vejbredden skaaret ned, og der var ogsaa den Vanskelighed, at Vejens Tværprofil var blevet godkendt af Ministeriet og Overvejspektoratet, da man søgte Tilskud til Arbejdet, og det var ikke sikkert, at man kunde skære Vejbredden ned uden Forhandling med disse. Der kunde ganske vist ved Nedskæringen spares 12000 Kr., men saavidt det kunde ses, vilde Kommunens Besparelse kun blive højst 3500 Kr., idet Arbejdslønnen nogenlunde blev dækket gennem Tilskudene. Det var forstaaeligt, at Borgmesteren saa paa den økonomiske Side. Der vilde efterhaanden komme Arbejder for ca. 2½ Mill. Kr., og selv om man fik 70—80 % i Tilskud, var det mange Penge, som Kommunen maatte ofre. Brolægningsudvalget havde undersøgt Sagen paany for at se, om der kunde findes en Maade, hvorpaa man kan imødekomme Borgmesterens Ønske om Besparelser uden at indskrænke Vejbredden, og det viste sig, at hvis man anvendte Betonkantsten i Stedet for Granit, kunde der spares 23000 Kr. eller en reel Besparelse for Kommunen paa 11000 Kr. Der var den Fordel derved, at Betonstenene skulde støbes her, saa det vilde give betydelig mere Arbejde end at købe Granitstenene i Udlandet, men de var selvfølgelig ikke saa gode og burde kun

undtagelsesvis anvendes ved saadanne Veje. Taleren vilde meget anbefale at gaa den Vej og saa beholde den foreslaaede Vejbredde.

Møller Rasmussen vilde ogsaa anbefale at beholde en Vejbredde paa 26 m. Taleren havde forstaaet Borgmesteren saaledes, at man maaske senere kunde udvide Vejen til 26 m, men det vilde sikkert blive dyrere, og til den Tid havde man maaske ikke Tilskud fra Staten. Denne Vej burde ikke være Stedbarn i Sammenligning med de andre Veje til Aarhus.

Borgmesteren svarede, at der ikke var Tale om selve Kørebanen, men om Spadserestien, og det blev næppe nødvendigt i de første 25—50 Aar at have denne bredere end 3 m. En Gangsti kunde let udvides, og Betonsten var jo ikke saa holdbare som Granit. Men naar Bro-lægningsudvalget holdt saa stærkt paa de 26 m, burde man maaske gaa med dertil; det var dog ikke Taleren alene, som havde foreslaaet de 22 m, men det samlede Udvalg.

Indstillingen vedtoges saaledes, at de 26 m Bredde opretholdes, hvorefter Sagen overgaar til Bro-lægningsudvalget.

7. (J. Nr. 658—1937). Planer til **Regulering af en Del af Skovvangsvej.**

Fra Stadsingeniøren forelaa følgende Forslag:

»Herved tillader jeg mig at fremsende Projekt af Skovvangsvej fra Bethesdavej til Tjørnegade. Tværprofilet er som paa det allerede anlagte Stykke, og der er regnet med Nedbrydning af Hjørneejendommen ved Tjørnegade, medens to andre herværende Bygninger kan blive liggende, indtil Resten af Vejen ud til Niels Ebbesensvej skal udvides. Der er Plads

til normal Cyklisti og ca. 2 m bredt Fortov med alle nødvendige Ledninger.

Jeg skal foreslaa, at Projektet, hvortil der forventes Tilskud af 30 Mill.-Fonden, indstilles til Byraadets Godkendelse og derefter overdrages Brolægningsudvalget til Foranstaltning.«

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse indstiller Forslaget til Byraadets Vedtagelse.

B o r g m e s t e r e n anbefalede Indstillingen. Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 655—1937). Indstilling fra Sygehusudvalget om **Flytning af en Sygebarak** fra det gamle Amtssygehus til Marselisborg Hospital.

K. M o u s t e n oplyste, at der i Efteraaret var indlagt et saa stort Antal Scarlatinepatienter paa Hospitalet, at det kneb med at skaffe Plads, hvorfor man foreslog at flytte en Barak derud. Socialministeriet havde ikke noget imod Flytningen, og Udgiften vilde blive opført paa næste Aars Budget.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 625—1937). Andragende fra De kommunale Arbejdsmænds **Hjælpeforening** om Tilskud fra Kommunen.

Budgetudvalget kan ikke anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

10. (J. Nr. 602—1937). Andragende fra Chr. X's og Dronning Alexandrines **Alderdomshjem** om Fritagelse for kommunal Indkomstskat.

Anbefalet af Budgetudvalget.

S t e c h e r C h r i s t e n s e n oplyste, at man behandlede denne Stiftelse paa samme Maade som de andre, der havde været Tale om, idet

Fritagelsen kun gjaldt den Del af Stiftelsen, som anvendes til Legatboliger.

Bevilgedes.

11. (J. Nr. 603—1937). Andragende fra Chr. X's og Dronning Alexandrines **Alderdomshjem** om Fritagelse for kommunal Grund- og Ejendomsskyld.

Budgetudvalget kan ikke anbefale Andragendet.

Kunde ikke bevilges.

12. (J. Nr. 660—1937). Andragende fra **Metodistmenigheden** om Fritagelse for kommunal Indkomstskat.

Anbefalet af Budgetudvalget.

Bevilgedes.

13. (J. Nr. 649—1937). Andragende fra **Foredragsforeningen af 1901** om Udbetaling af Kommunens Tilskud.

Det paa Konto 25 opførte Beløb paa 200 Kr. bevilgedes.

14. Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet for:
- a. (J. Nr. 3¹⁸—1937). Kommunale Ejendomme.
 - b. (J. Nr. 3¹⁰—1937). Indkvarteringsvæsenet.

2. Behandling.

V. Jaquet erindrede om, at der paa sidste Møde blev kritiseret en Udgift til Gardiner paa Civildommerens Kontor. Taleren vilde derfor oplyse, at det drejede sig om Gardiner til den store Retssal, Civildommerens Privatkontor og Ekspeditionskontor, ialt 11 Fag til 526 Kr. hvoraf ca. Halvdelen var Arbejds løn.

Efterbevilling meddeltes.

15. (J. Nr. 561—1937). Skrivelse fra Kirkeministeriet med Samtykke til, at et Areal af **Søndre Kirkegaard** maa benyttes til Opførelse af et nyt Raadhus.

Fra Kirkeministeriet forelaa følgende Skrivelse:

»I et hertil indsendt Andragende af 20. September 1937 (J. Nr. 561—37) har Aarhus Byraad med Henvisning til, at Raadet har vedtaget at opføre et nyt Raadhus for Byen og i dette Øjemed ønsker at disponere over et Areal af Aarhus Søndre Kirkegaard, anholdt om Kirkeministeriets Approbation paa Nedlæggelse af den paa det hoslagt tilbagefølgende Rids nærmere angivne Del af Kirkegaarden, saaledes at det omhandlede Areal, der er den eneste centralt beliggende Plads i Byen, der egner sig til anførte Formaal, fritages for Kirkegaardsforpligtelse og overgaar til Kommunen som almindelig Ejendom.

Det er i Andragendet oplyst, at der af Kirkegaardsbestyrelsen under Forudsætning af Ministeriets Godkendelse af den omhandlede Foranstaltning efter Anmodning fra Aarhus Byraad er ført Underhandling med de Gravsteds ejere, der endnu havde Ret til deres Grave paa det ovennævnte Areal, om at fraskrive sig deres Ret til disse Grave, og at disse Forhandlinger har medført det ønskede Resultat, hvorved alle Grave, der findes paa det nævnte Areal, er overgaaet til Kommunens Eje og Ligene af de Personer, der ikke havde henligget i Gravene i den vedtægtsmæssige Tid (20 Aar), med Familiens Tilladelse og efter Sundhedskommissionens Anvisning er overført til andre Grave paa Aarhus Kirkegaarde. Endvidere fremgaar det af Andragendet, at det efter denne Ordning er ca. 70 Aar siden, der er nedsat Lig paa den Plads paa Arealet, hvor man ønsker at bygge Raadhuset, og at eventuelle Rester af disse Lig, saafremt saadanne

fremkommer ved Udgravning af Byggegrunden, vil blive opsamlet og begravet paa den bibeholdte Del af Søndre Kirkegaard.

I Anledning heraf skal man efter om Sagen at have brevvekslet med Stiftsøvrigheden over Aarhus Stift meddele til Efterretning, at Ministeriet herved bifalder, at den omhandlede Del af Aarhus Søndre Kirkegaard nedlægges som ansøgt, idet Ministeriet forudsætter, at Fredningstiden er 20 Aar, og at der ikke paa den Del af Arealet, som er udset til Byggeplads, eller som dog berøres af Byggeriet, findes Grave, som ikke har henligget i det i Andragendet nævnte Tidsrum ad ca. 70 Aar.

Det tilføjes, at Ministeriet forventer at modtage en Plan over den nedlagte Del af Kirkegaarden, i hvilken Byggelinierne for den paataenkte Bebyggelse findes indtegnet.«

B o r g m e s t e r e n bemærkede, at Kirkegaarden nu var frilagt, saaledes at den kan benyttes til andre Formaal end hidtil.

Toges til Efterretning.

16. (J. Nr. 631—1937). Forslag fra Byraadsmedlem Thomas Christensen om **Opførelse af 2 Værelsers Lejligheder.**

Følgende Forslag forelaa:

»Kommunen paabegynder omgaaende Opførelse af 100 2-Værelsers Lejligheder.

Der udarbejdes straks de fornødne Projekter, saa Byggeriet hurtig kan komme i Gang.

Lejlighederne skal være godt udstyrede og kunne udlejes til 500 Kr. aarlig«.

T h o m a s C h r i s t e n s e n henviste til, at ifølge de officielle Indberetninger vilde der blive Mangel paa Lejligheder, i hvert Fald Lejligheder

til mindre bemidlede Folk. Byraadet havde tidligere, naar der var Udsigt til Boligmangel, bygget Lejligheder, og det nuværende Byraadsflertal havde dengang gjort gældende, at det var nødvendigt at bygge for at skaffe Lejligheder til rimelige Priser, navnlig til Folk med mange Børn, og det bidrog ogsaa til at regulere Lejen i de private Huse. Taleren vilde her anføre de samme Grunde, og dertil kom, at der for Tiden var stor Arbejdsløshed i Byen, f. Eks. var ca. 300 Murer-svende arbejdsløse. Der havde været Tale om Nedbrydning af Barakkerne, og det var heller ikke for tidligt, eftersom det skulde være sket for 10 Aar siden; men de 58 Familier, som boede derude, kunde næppe skaffe sig en ordentlig Lejlighed uden Kommunens Hjælp. Naar et Blad havde ironiseret over, at Taleren ønskede, det skulde være gode Lejligheder, som ikke maatte koste over 500 Kr., saa var det ikke Meningen, at det skulde være med Staalvask, Nedstyrtnings-skakt o. lign.; disse Ting kunde undværes uden derfor at forringe Boligniveauet; men saafremt Husene ikke kunde forrente sig, vilde det være i Traad med tidligere Opfattelser, at Kommunen yder et Tilskud dertil. Der var for Tiden i den nedsatte Boligkommission Forslag fremme om at yde Støtte til børnerige Familier, men endnu vidste man jo ikke, hvad der kom ud deraf. Fag-organisationerne havde opført en Del Boliger ved Silkeborgvej, som Lejerne var udmærket tilfreds med, og noget lignende burde Kommunen forsøge. Endelig vilde Taleren paatale, at hans Forslag ikke blev behandlet paa samme Maade som andre. Et indsendt Forslag blev altid tilstillet det Udvalg, som Sagen angik, og saaledes var det ogsaa sket tidligere, da der var Forslag om

at bygge kommunale Lejligheder. Taleren vilde derfor foreslaa, at Forslaget sendes til Kasse- og Regnskabsudvalget for at undersøge den finansielle Side af Foretagendet og endvidere til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse for at faa anvist Plads for en saadan Bebyggelse.

Borgmesteren svarede hertil, at Thomas Christensen var kommet lidt bagefter. Hvis han havde fulgt bedre med, vilde han have optaget, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse i høj Grad havde beskæftiget sig med Boligspørgsmaalet og stadig arbejdet for at finde en Løsning, saa man kunde imødegaa den Boligmangel, som maaske vilde komme. Det vilde da have været overflødigt for Thomas Christensen at stille sig op, som om han var den eneste, der havde Omsorg for at skaffe Boliger. Udvalget havde forhandlet med Boligselskaber, med private og med Byggefogene om at faa et Boligbyggeri i Gang med Støtte fra Kommunen, og Udvalget arbejdede stadig i den Retning. En almindelig 2-Værelses Lejlighed kostede i Dag 700 Kr. at opføre, og det var et Spørgsmaal, om Kommunen kunde rejse saa mange Penge. Man havde i de sidste 3 Aar opført 300 Aldersrenteboliger; de havde afhjulpet et stort Savn, og der vilde i det lukkede Møde komme Forslag om Køb af et Areal i nordre Bydel til samme Formaal. Alt dette viste, at Udvalget har Øjnene aabne for, at der maa gøres noget; det vilde altsaa være sket ganske uden Hensyn til Thomas Christensens Forslag, som altsaa var ganske overflødigt. Byraadet var altid villigt til at overveje nogenlunde rimelige Forslag og høre paa de forskellige Opfattelser, der gør sig gældende; men samtidig vilde Taleren slaa fast, at Rigsdagen for Aarhus

By er her og ingen andre Steder, og den endelige Beslutning maatte tages af Aarhus Byraad; dette var Byraadet valgt til for de næste 4 Aar, og Byraadet eller dets Flertal skulde nok tage Ansvar for Beslutningerne. Dette vilde Taleren sige til Thomas Christensen og andre, at saaledes maatte Forholdet være. Byraadet arbejdede i Øjeblikket under strenge økonomiske Kaar og fremskaffede dog Arbejde i saa stor Udstrækning som mulig paa alle Omraader. Man søgte at udnytte alle de Love, som kom, til Gavn for Arbejderne i Aarhus. Der var for Øjeblikket Forslag om Tilskud til Opførelse af Boliger til børnerige Familier; dette Spørgsmaal var ogsaa drøftet med byggeinteresserede i Byen; men paa den anden Side var man ikke interesseret i, at det skulde gaa, som da man byggede Aldersrente-boligerne, at der kort efter kom en Lov om Tilskud til saadanne, men det gjaldt kun de fremtidige; derfor maatte man i nogen Grad afvente, hvad der kom fra Lovgivningsmagtens Side. Taleren vilde foreslaa, at Byraadet tager Thomas Christensens Forslag til Efterretning, og saa overlader til det Udvalg, som beskæftiger sig med disse Spørgsmaal, at arbejde videre til Fremme af Byggeriet i Aarhus.

Thomas Christensen konstaterede, at Borgmesterens Bemærkninger ikke var helt afvisende, og hvis Forslaget rent forkastedes, vilde det ogsaa komme igen under Pres fra de Arbejdsløse. Tidligere havde f. Eks. Hr. Baden som Formand for Lejerforeningen sammenkaldt til Møde og sendt Andragende til Byraadet om at faa bygget kommunale Ejendomme, ogsaa for at faa en Regulator mod Spekulationen. Taleren antog, at Borgmesteren med sine Udtalelser sig-

tede til en Folketingsmand, som havde udtalt, at Afgørelserne skal træffes i Amaliegade. Disse Møder kom Taleren ikke til, men maatte have Lov til som Repræsentant for de mindre bemidlede at stille Forslag til Fordel for disse. Det var rigtigt, at der for Tiden var store Arbejder i Gang, men det var særlig til Beskæftigelse af de ufaglærte, og der burde ogsaa skaffes Arbejde til de faglærte. Taleren vilde tage Borgmesterens Udtalelser til Efterretning, men samtidig fastholde, at der stemmes om, at Forslaget henvises til de nævnte Udvalg.

Borgmesteren havde oplyst, hvad der fra Udvalgets Side blev gjort i denne Sag, og derfor var Thomas Christensens Forslag overflødigt. Der var ingen speciel Anledning for ham til at indsende et saadant Forslag, og det var ikke ham, som skulde løse denne Sag.

Thomas Christensen havde aldrig anset sig selv for at være den eneste, som skulde løse Boligspørgsmaalet, og der var ingen Grund til at haane dem, som gjorde alt for at skaffe saa meget Arbejde som muligt. Forslaget skulde nok komme igen.

Borgmesteren: Spørgsmaalet løses, naar Flertallet beslutter det!

Det vedtoges med alle Stemmer mod 1 at tage Forslaget til Efterretning.

18. Borgmesteren meddelte, at Strandfredningskommissionen skulde have Møde ved Vejlbj Fed og havde forespurgt, om Aarhus var interesseret i at blive repræsenteret ved denne Lejlighed.

Overdroges til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.
